

ESAÜ infoleht

Eesti Siseaudiitorite Ühing

11.09.2014

Väljaanne 3 /2014

Muudatused ESAÜ juhtimis- struktuurides ja tegevuses – ehk vastus küsimusele: „mis toimub“?

Autor: Mariliis Männik-Sepp, CGAP, CCSA, CRMA, 2014. aasta juulist ESAÜ tegevjuht

Muutused on ainus kindel asi maailmas. Eesti Siseaudiitorite Ühingu jaoks on 2014. aasta on olnud üsnagi revolutsiooniline, tuues kaasa ridamisi muudatusi ja uuendusi – jaanuaris alustas tööd uus sekretär, veebruaris ilmus esimene ESAÜ Infoleht, märtsis nägi ilmavalgust ühingu uus värske ilmega koduleht, maikuu üldkoosolekul pani ameti maha ESAÜ-d vedanud Apo Oja, pea täies koosseisus vahetus ESAÜ juhatus (vt tutvustust lk 3) ja juulikuus asus ametisse uus tegevjuht.

Muudatused ei ole ükskõikseks jätnud pea ühtki ühingu liiget. Enamusel on toimuva kohta oma arvamus. Etteruttavalt võin öelda, et varsti hakkame Teie arvamusi tagasiside ja rahulolu uuringu näol kokku koguma, sooviga tulla Teile, ühingu liikmed, lähemale, mõista Teie vajadusi ja ootusi ning haarata Teid kaasata ühingu tegevustesse.

Olen seda meelt, et kuuluvus ühingusse ei peaks jääma reaks CV-sse, kuid see on igaühe enda välja mõelda, millises võtmes liikmeks olemine

nii enda kui ühingu kasuks tööle panna. Igal aastal liikmemaksu tasudes küsite Te tõenäoliselt endalt, miks ma ühingu liige olen või mida see kuuluvus mulle annab? Usun, et teate oma vastuseid nendele küsimustele, sest lihtsalt nimekirjas olemine ei anna ilmselt ei ühingule ega ka liikmele mingit olulist väärtust. MTÜ on oma vormilt vabatahtlik ühendus, ühing püsib ja areneb vaid liikmete koostööhuvil ja mõistmisel, et vaid ise saame parimal moel oma vajadusi rahuldada.

Uus juhatus on seadnud fookusesse ühingu liikmed. Soovime Teid kaasata ESAÜ juhtimisse ja otsustamisse. Soovime, et kommunikatsioon ühingu tegemiste kohta oleks avatud, aktiivne ja mitmekülgne.

Koolitustegevuse ja seminaride kõrval soovime

luua liikmetele enam võimalusi suhtemiseks ja kogemuste-praktikate vahetamiseks. Hästi toimivad juba praegu näiteks infohommikud, kolleegile külla sarja üritused ja spordisektsiooni tegevus.

Sügisest plaanime käivitada ühe päris uue ja ühe hea unustatud vana tegevusvormi. Septembris stardib ESAÜ koolitus- ja arenduskomisjon, mille pädevuseks on:

1) välja töötada ühingu iga-aastane koolituskava ning korraldada selle kava täitmine;

*Saa ise selleks muutuseks, mida
sa maailmas näha tahad.*

M. Gandhi

2) välja töötada tegevusprogramm siseaudiitori elukutse propageerimiseks ning teadvustamiseks;

3) muud siseaudiitorite koolituse ja arendamisega seotud tegevused, mida ühingu juhatus peab vajalikuks komisjonile ülesandeks teha.

Koolitusplaani koostamisel saate jätkuvalt kõik kaasa rääkida, kui vastate tagasiside küsimustikule ja teete juhatusele jooksvalt ettepanekuid.

Juhatus soovib panustada ka sellesse, et ühingu juhtimine oleks läbipaistev ja avatud. Tuleme sügisel välja veel ühe uue ürituse formaadiga – juhatus avatud lõunad.

Kord kuus lõunastab juhatus koos ühingu liikmetega ja arutame erinevate oluliste teemade üle, mis on päevakorral siseauditi maastikul ja/või ühingu tegevustes. „Koos“ tähendab seda, et juhatuse liikmetega on oodatud liituma kõik ühingu liikmed, kel selleks on parasjagu tahtmist või mahti.

Üks tark inimene on kord öelnud: „Saa ise selleks muutuseks, mida sa maailmas näha tahad.“ Millisena soovite Teie näha ESAÜ-d? Milline on Teie koostööhuvi ja vajadus?

Kõik, mis ühingu toimub ja võiks toimuda, on kõigi meie kätes. Koos Teiega soovime veel

paremana ja kvaliteetsemana vastu minna uuele aastale, ESAÜ 15-dale juubeliaastale. ESAÜ on edukalt läbi teinud nõ lasteaia ning põhikooli aastad. Oleme jõudnud mässumeelsesesse murdeikka. Järgmiselt viisaastakult ootame küpsemist, liikumist terviklikkuse suunas ja arukaid valikuid. Soovime olla siseaudiitoreid ning siseauditi valdkonna huvilisi ühendav väärikas organisatsioon, et ESAÜ liikmestaatust oleks uhke kanda.

Oleme juhatusega ajakohastamas ESAÜ stateegiat ja tegevuskava ning tihendame koostööd erinevate huvirühmadega.

Ettevalmistused ühingu 15-ndaks juubeliaastaks on juba alanud. Peame läbirääkimisi koostööpartneritega kaugemalt ja lähemalt, et järgmisel aastal maha pidada vääriline juubeliüritus. Muuhulgas loodame ESAÜ 15-aastase ajaloo jäädvustada raamatu kaante vahel.

Unistame suurelt ja liigume vaikselt nende eesmärkide poole, sest kui tahtmine on suur, ei saa olla suuri takistusi, nagu ütles kunagi targasti üks audiitorite lemmikfilosoofe Niccolò Machiavelli.

Kui see lugemine tekitas Teis mõtteid ja emotsioone või soovi kaasa lüüa, palun võtke ühendust ja me vastame Teile 24 tunni jooksul ☺

Kui tahtmine on suur, ei saa olla suuri takistusi.

/ Niccolò Machiavelli /

ESAÜ infolehe toimetis:

* E-post: info@siseaudit.ee * Telefon 52 19 683

ESAÜ koduleht: www.siseaudit.ee

Sisukord

Muudatused ESAÜ juhtimis-struktuurides ja tegevuses	1
Uuenenud ESAÜ juhatuse liikmete ja nende plaanide tutvustus	3
Kokkuvõte ESAÜ juhatuse tegevustest	6
ESAÜ uued liikmed	8
Sertifitseerimine	9
Välishindamised	10
ESAÜ koolituskava	7
Rahvusvaheline siseaudiitorite konverents 2014 Londonis	11
Arvestusekspertide suveseminar 2014 Varemurrus	15
III Sisekontrolli konverents	16
ESAÜ spordiklubi golfiüritus	18
Muudatused Rahvusvahelistes Kutsetegevuse Raampõhimõtetes	19
Talitluspidevuse juhtimine	20
Altkäemaksu- ja korruptsioonivastaste programmide auditeerimine	20
Küberturve – mida nõukogu peab küsima	21
Sõltumatud auditikomiteed avalikud sektoris ..	21
IIA riskijuhtimise alaste teadmiste keskuse loomine	22
IIA 2014. a ülemaailmne aruanne esitab strateegia siseaudiitori kutse edendamiseks	22
Ülemaailmne siseauditi alane uuring	22
Aruanne „Keeruliste väljakutsetega kohanemine“	23
Värskelt loodud CBOK-i keskus	23
Valitsemise protsessi hindamisest	24
PRIA siseauditi osakonna tutvustus	28
Siseauditi kvaliteedi välishindamine täidesaatva riigivõimu asutustes ning riigi enamosalusega äriühingutes	29

Uuenenud ESAÜ juhatuse liikmete ja nende plaanide tutvustus

Pilt: Elsa Leiten, Helen Anijalg, Lauri Plutus, Krista Nelson, Mare Timian, Mariliis Männik-Sepp

Elsa Leiten, CGAP - ESAÜ juhatuse esimees

Haridusliku tausta poolest olen tõenäoliselt ühingu ainus statistik ning aastaid enne siseauditi põllule jõudmist seostusid minuga eelkõige mõisted valikuuringute teooria, isiku-uuringute metoodika, rahvastikuproгноosid ja veamäärad. Alates 2007. aastast olen tegev siseauditeerimises ning selle ajaga liikunud ministeeriumist omaavalitsusse ning sealt avalik-õiguslikku ülikooli – Tartu Ülikooli siseauditi juhiks.

Kuigi ESAÜ-sse astumine oli valdkonda liikudes üks esimesi samme, olen juhatuse rolliga köögipoolelt tuttav alates eelmisest aastast. Et sel aastal vahetus ülejäänud juhatus, on usaldatud minu kanda juhatuse esimehe roll ning lisaks varasematele vastutusvaldkondadele – sertifitseerimisküsimused ja Tartu piirkonna tegevus – on minu kanda ka suur osa suhtlusest IIA ja ECIIA organitega. Kuna lisaks matemaatika- ja informaatikaõpetaja kutseoskustele olen läbinud ka siseaudiitorite

sisekoolitajate ettevalmistuse, löön kaasa ka koolituste läbiviimisel. Samuti kuulun ühingu esindajana Rahandusministeeriumi juures tegutsevasse siseaudiitorite kutsekomisjoni (SAKK).

Helen Anijalg, CIA, CGAP, CCSA – ESAÜ juhatuse aseesimees

Minu kokkupuude auditi temaatikaga oli esimest korda aastal 1996, kus ülikoolis valisin oma esimese kursuse uurimistöö teemaks "Audiitorkontrolli roll ettevõtte majanduses". Viis aastat hiljem, peale ülikooli lõpetamist, asusin tööle audiitorina Rahandusministeeriumis ja nüüd 18 aastat hiljem olen ikka samale erialale truuks jäänud. ESAÜ liige olen aastast 2002. Juba tosin aastat olen aktiivse liikmena ühingu liikmete kogunemistel ja tegemistes kaasa löönud (suvepäevad, matkad, koolitused, infohommikud, jõuluüritused jne).

Kaks viimast aastat olen töötanud Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuses siseauditi üksuse juhina, varasemalt Rahandusministeeriumis finantskontrolli osakonnas erinevatel tööpostidel (audiitor, talituse juhataja, osakonnajuhi asetäitja, auditeerimise kvaliteedijuht).

Minu panus ESAÜ-sse on huvitaval kombel seotud minu perekondliku õnnega. Kui sündis mu esimene laps, siis aastal 2005-2006 panustasin ESAÜ tegemistesse lapsehoolduspuhkusel olles, et mitte kaotada sidet valitud erialaga. Nüüd aastal 2014, kui mul sündis kolmas laps, otsustasin jällegi tööst vaba aastat kasutada selleks, et Siseaudiitorite ühingu eestvedamises osaleda.

Minu roll juhatuse liikmena on panustada nõu ja jõuga kõigis teemades. Iseäranis sai minu ülesandeks edendada koostööd Skandinaavia ja Balti riikide sõsarühingutega. Juba on teada, et

2015. a juunis toimub suur siseauditi juhtide ümarlaud Stockholmis, mille korraldamist on juba alustatud ja kõik osalejad-huvilised Eestist sinna teretulnud. Lähem info ürituse kohta uue aasta alguses.

Krista Nelson, CGAP – ESAÜ finantsjuht

Siseauditi valdkonnas tegutsen aastast 2000, mil asusin tööle värskest loodud siseauditi osakonda Rahandusministeeriumis. Olen samas osakonnas täitnud nii siseaudiitori kui ka juhi ülesandeid. Ning alates 2012 töötan selle nimel, et Rahandusministeeriumi valitsemisala tsentraliseeritud siseauditi osakond toimiks kvaliteetselt.

Seadusekuuleka kodanikuna olen sooritanud audiitortegevuse seaduses nõutud eksamid ning võin ametlikult tegutseda kui avaliku sektori siseaudiitor.

Kutsun end vahel korrale ütlustega „Tark ei torma“ ning „Kes tahab, leiab võimaluse, kes ei taha, leiab vabanduse“. Püüan ise nendest põhimõtetest kinni pidada ning toimetada nii, et minu tegevusel oleks tulemus. Ma ei lepi vastusega „ei saa“, vaid pigem „kuidas saab“. Kuna mulle meeldivad sõbralikud, hea huumoriga, positiivsed, tasakaalukad, targad inimesed, siis ma loodan, et olen ka ise üks nende hulgast või vähemasti püüdlen selles suunas.

MTÜ juhatuses osalemine on mulle uus kogemus. Minu korraldada on, et ühingu finantsasjad oleks korras s.t maksed õigeaegselt tasutud ning kulud mõistlikud. Soovunelm on, et meie väikesest ühingust areneb kutsekoda, kuhu on au kuuluda igal tegutseval siseaudiitoril.

Mare Timian – ESAÜ juhatuse liige

Et kõik oleks algusest peale selge ja läbipaistev, siis ütlen kohe ära, et kuulun INTJ inimeste hulka ehk et see on see ainulaadsete analüütikute seltskond teada-tuntud 16 isiksusetüübi süsteemis. Audiitori töö olevat üks ametitest, mis neile igati sobima peaks. Ja nii on juhtunudki!

Olen seda tööd teinud juba 13 aastat: 5 aastat Rahandusministeeriumis ja viimased 8 aastat Eesti Rahvusringhäälingus siseauditi valdkonda vedades. See maja on pakkunud unikaalset kogemust kasvõi ses osas, et ka loomepalangut ja asist juhtimist on võimalik lõimida. Üks ei välista teist, pigem vastupidi, mõlemad on terviku toimimiseks hädavajalikud. Lihtsalt retseptis on vaja kokkuleppele saada.

Lisaks analüüsimisele innustavad mind väljakutsed, strateegiad ja visioonid, arengust huvitatud loomingulised inimesed ja organisatsioonid. Mulle meeldib vaadata ja vaagida asju erinevatest vaatenurkadest, näen elu ja sündmusi sageli põhjus-tagajärg seostena. Väga pakub pinget, kui lahendused pole käegakatsutavad, lihtsad ja üheplaamilised. Ma ei väsi kunagi küsimusi küsimast ja vastuseid otsimast. Vanaisa ütles mulle juba lapsena: "Targem on vasikaga võidu joosta kui sinuga vaielda". Usun, et suudan teha keerulised asjad arusaadavaks ja näha puude taga metsa.

MTÜ juhtimise kogemuse sain Eesti Kvaliteediühingust, olen jätkuvalt ühingu liige, ning olen läbinud ka MTÜ juhtide koolitusprogrammi mõned aastad tagasi. Innustatuna aastaid nii protsessi- kui kvaliteedijuhtimisest, löönud kaasa väga mitmetes kvaliteediauhinna projektides välishindaja ja eksperdina, oli asjade loomulik käik, et omandasin kvaliteedijuhi kutse TTÜ-s.

ESAÜ-s juhatuses tahan panustada liikmete ja kommunikatsiooni teemadesse. See tähendab nii liikmete kaasamist ühingu tegemistesse, kui ka liikmeskonna kasvatamist. Ühingu, see on inimesed! Siseaudiitorid, see ühingu on meie kõigi jaoks! Tulge omade juurde! Ühiselt on lihtsam ja mitu pead on ikka mitu pead!

Lauri Plutus, CIA, CGAP – ESAÜ juhatuse liige

Mul on mitmekülgne hariduslik taust (erinevad ülikoolid ja erialad kodu- ja välismaal). Auditeerimisvallas oman kuue aastast kogemust, kusjuures olen tegelenud nii finants- kui siseauditiga.

Olen endine Ernst & Young Baltic AS-i töötaja. Praegu töötan AS-i EVR Cargo siseauditijuhina. Samal ajal olen ESAÜ juhatuse liige, keskendudes siseriiklikele koostöösuhetele erinevate huvitatud osapooltega.

Kuna minu taust on pigem erasektor, loodan ka ESAÜ-s erasektori häält natukene kuuldavamaks teha.

Mariliis Männik-Sepp, CGAP, CCSA, CRMA – ESAÜ tegevjuht

Minu teekond ESAÜ tegevustesse panustamisse algas pärast mõtisklusi teemal, mida ESAÜ liikmelisus mulle annab. Ja miks see üldse midagi andma peaks, kui ma ise midagi ESAÜ-le ei anna. Seejärel hakkas pall veerema ja olen ESAÜ tegemistesse panustanud vabatahtlikuna, sekretärina ja nüüd siis tegevjuhina. See on tagantjärele mõeldes üsna loomulik asjade käik, kuivõrd ka varem elus olen pidevalt tunda saanud, et initsiatiiv on ... (edasiviiv jõud).

Minu taust on tihedalt seotud Rahandusministeeriumi finantskontrolli

osakonnaga, kus 2003. aastal alustasin audiitorina ja 2005-st aastast olen töötanud auditi talituse juhataja ametikohal. Põhilised töökohustused on hõlmanud EL Struktuurifondide auditeeriva asutuse ülesandeid ja IIA Standardite kohaseid väliseid kvaliteedihindamisi. Viimastel aastatel on minu huviorbiidis olnud erinevad kvaliteedisüsteemid ja -mudelid ning olen olnud tegev kvaliteediasessorina. Olen elukestva õppe üks elavaid näidiseid, kuivõrd praegu näiteks olen täiendamas oma kvaliteedijuhtimise alaseid teadmisi TTÜ-s ja et ESAÜ saaks kvaliteetselt juhitud, osalen MTÜ juhtide koolitusprogrammis. Minu põhimõte on, et kui teha, siis hästi teha.

Kokkuvõte ESAÜ juhatuse tegevustest

ESAÜ juhatus kohtub igakuiselt, et arutada ühingu aktuaalseid teemasid. Pärast maikuist üldkoosolekut on olnud põhilised tegevused, aruteluteemad ja otsused järgmised:

- ✓ **JUHTIMINE:** vahetult pärast uuenenud juhatuse valimist lepitati kokku juhatuse liikmete vastustusvaldkonnad ning tegevuseesmärgid tulevaks aastaks (vt uue juhatuse tutvustust lk 3); ülevaatamisel ja täiendamisel on ESAÜ strateegia ja tegevuskava;
- ✓ **FINANTSJUHTIMINE:** ESAÜ finantsseis on stabiilne, s.t suuri kõrvalekaldeid kinnitatud eelarvest ei esine, liikmetasud ja koolitustasud on üldjuhul tähtaegselt laekunud; vajalik finantsaruandlus IIA-le on esitatud ning finantsjuht tagab, et ESAÜ kohustused IIA ning ECIIA ees saavad tähtaegselt täidetud;
- ✓ **LIIKMED:** ühingusse on vastu võetud uusi liikmeid (vt tabelit järgmisel leheküljel) ja liikmeid on välja astunud (peamiselt töökoha ja/või ameti muutumise tõttu); liikmete aktiivseks kaasamiseks ühingu tegevustesse tööruhmade, komisjonide jm ühistevõetuste kaudu, on väljatöötamisel plaan;
- ✓ **KOOSTÖÖ:** tegeletakse erinevate huvigruppide vajaduste väljaselgitamisega ja koostöösuhte uuendamisega (ESAÜ, audiitorühingud, Rahandusministeerium, Audiitorkogu, Eesti Kvaliteediühing, ülikoolid jne); tegeletakse ka sponsorite leidmisega juubeliaasta erinevate tegevuste rahastamiseks;
- ✓ **VÄLISKOOSTÖÖ:** tegeletakse koostöösuhte hoidmise ja täiustamisega ESAÜ katusorganisatsiooni IIA-ga ning ECIIA-ga ja teiste riikide kohalike instituutidega;
- ✓ **KOMMUNIKATSIOON:** suhtluse ja infovahetuse parendamiseks oma liikmete ja väliste huvirühmadega on arenduses ESAÜ koduleht www.siseaudit.ee (pidev täiendamine ja funktsionaalsuse edasiarendamine) ning ESAÜ kvartaalne Infoleht (võimalik üleminek uuest aastast uuele e-formaadile);
- ✓ **KOOLITUSTEGEVUS:** ülevaatamisel ja elluviimisel on ESAÜ koolitusplaan, sh üritused sarjast infohommikud, kolleegile külla ja spordisektsiooni tegevused; loomisel on ESAÜ koolitus- ja arenduskomisjon;
- ✓ **KVALITEEDIHINDAMINE:** kvaliteedivälishindamise kontseptsioon on välja töötatud ja teenust asutakse aktiivsemalt pakkuma;
- ✓ **SERTIFITSEERIMINE:** ESAÜ edastab oma liikmetele asjakohase informatsiooni IIA sertifikaatide ja siseriikliku atesteerimise kohta;

- ✓ **UURINGUD:** koostamisel on ESAÜ liikmete rahulolu uuring, mis on plaanis läbi viia oktoobris; aktiivsete liikmete abil on eesti keelde tõlkimisel CBOK 2015 ülemaailmne siseaudiitorite küsitlus, mida viib läbi IIA;
- ✓ **RAAMATUKOGU:** toimus ESAÜ raamatukogu revisjon; oktoobris on IIA-lt oodata uusi väljaandeid ESAÜ raamatukogusse;
- ✓ **ASJAAJAMINE:** loodud on vanade dokumentide arhiiv ja uute jaoks kasutusel virtuaalserver; loomisel on dokumendihaldussüsteem.

ESAÜ koolituskava 2014

2014. aasta II pooles on plaanis järgmised koolitused ja muud üritused, mille kohta täpsema informatsiooni avaldame peatselt ESAÜ kodulehel.

Koolitused ja seminarid:

OKTOOBER

- ✓ **Finantsauditist siseaudiitorile**, 1. oktoober, 7 CPE, lektor vandeaudiitor Laile Kaasik (BDO);
- ✓ **Intervjuude ja küsitluste läbiviimise tehnikad**, 16. oktoober, 7 CPE, lektorid Kerly Espenberg (TÜ rakendusuuringute keskuse Socialia juhataja) ja Elsa Leiten, CGAP (TÜ siseauditi juht);
- ✓ **Andmete analüüs ja tõlgendamine, valimid**, 22. oktoober, 7 CPE, lektorid Kandela Õun (TÜ Pärnu Kolledži majandusmatemaatika- ja statistika lektor ning uurimiskeskuse juhataja) ja Elsa Leiten, CGAP (TÜ siseauditi juht).

NOVEMBER

- ✓ **Valitsemise auditeerimine**, 13. november, 7 CPE, lektorid ESAÜ liikmed Villu Vaino, CIA, CISA (SEB) ja Anna Kon, CIA (Eesti Energia);
- ✓ **Riskijuhtimise auditeerimine**, 20. november täpsustamisel, 7 CPE, lektor ESAÜ liige Evelin Pungas (Sotsiaalministeerium);
- ✓ **IT riskid ja IT auditi tellimine**, 7 CPE, kuupäev täpsustamisel, lektor EISAÜ liige;

DETSEMBER

- ✓ **Kvaliteedijuhtimise A ja O siseaudiitorile**, 9. detsember, 7 CPE, lektor Eesti Kvaliteedijuhtimise liige pädeva kvaliteedijuhi tunnustusega Kersti Pärn;
- ✓ **Aastalõpuseminar**, 11. detsember, 4 CPE, üllatusesineja.

„Kolleegele külla“ sarja üritused:

- ✓ 25. septembril KPMG Baltics OÜ-s, aruteluteema „IT auditist siseauditis“,
- ✓ 23. oktoobril Viru Keemia Grupp AS'is, Kohtla-Järvel.
- ✓ Novembri II pooles Siseministeeriumis.

Infohommikud:

- ✓ 25. septembril Tartu Ülikoolis, kus Elsa Leiten jagab muljeid Londonis toimunud IIA konverentsi ning septembris Budapestis toimuva IIA General Assembly muljeid.

Kasulik on olla ESAÜ liige, sest ESAÜ koolitustel saab osaleda vähemalt 20% soodustusega.

Kõik koolitustega seotud küsimused ja ettepanekud on oodatud aadressil: koolitus@siseaudit.ee.

ESAÜ TEGEMISED JA UUDISED

EESTI KVALITEEDIÜHING

Kvaliteedijuhtimise ABC - lühikoolituste sari

- ✓ EFQM põhialused asutuste enesehindamisel - 17. september
- ✓ Probleemilahenduse tsükkel Lean Six Sigma abil – 22. oktoober
- ✓ ISO 9000 SEERIA standardite ülevaade ja praktiline rakendamine – 29. oktoober

Salongiõhtud

Tallinna vanalinna salongis ShahMatt toimuvad kord kuus Eesti Kvaliteediühingu salongiõhtud, kus lisaks heale seltskonnale saab nautida põnevaid mõttevahetusi erinevatel päevakohastel teemadel.

Uus hooaeg algab peagi ning esimene salongiõhtu toimub 9. oktoobril kl 18.00. Salongiõhtu külaline on Raul Ratasep.

Lisainfo: www.eaq.ee.

AUDIITORKOGU

Audiitorkogu on valmis saanud oma järgmise perioodi (01.07.2014 - 30.06.2015) koolitusplaani, mis on kättesaadav Audiitorkogu kodulehelt.

IV kvartal 2014:

- ✓ Auditi praktikum (sh vene keeles);
- ✓ Ülevaatuse töövõtu praktikum (sh vene keeles);
- ✓ Konsolideerimise praktikum;
- ✓ RTJ ja IFRS võtmeküsimused;
- ✓ IT roll erinevates töövõttudes ja MS Excel;
- ✓ Finantsinstrumendid ja arvestushinnangud;
- ✓ Pakendiregistrile esitatavate andmete kontroll.

Lisainfo: www.audiitorkogu.ee

EISAÜ

EISAÜ korraldab igakuiseid koosolekuid/seminare, kus astuvad üles ühingu liikmed ja külalised ettekannetega.

Lisainfo: www.eisay.ee

Soovime olla Teie usaldusväärne partner kvaliteedi küsimustes

ESAÜ pakub oma kvaliteediteenustega organisatsioonidele lisaväärtust, kasutades IIA rahvusvahelist võrdlusandmete andmebaasi ning parimate praktikate kogumikku.

ESAÜ kvaliteediteenused:

- kvaliteedi tagamise ja täiustamise programmi alane koolitustegevus;
- kvaliteedihindamise teemaline nõustamine;
- täielik välishindamine;
- sisemise hindamise sõltumatu väline kinnitamine.

ESAÜ-l on professionaalne hindamismeeskond, sertifitseeritud kvaliteedihindajad, kes vastavad IIA standardites esitatud nõuetele ning omavad pikaajalist siseauditeerimise alast töökogemust ja varasemat kvaliteedihindamise kogemust.

ESAÜ tugevusteks on jätkusuutlikkus ja sõltumatus, professionaalne ja kogemustega hindamismeeskond ning paindlik ja vajadusi arvestav lähenemine.

Kvaliteediteenuste pakkumisel järgime IIA standardeid ning IIA kvaliteedihindamise metoodikat.

Info: <http://www.siseaudit.ee/kvaliteedihindamine>

Pakkumised: info@siseaudit.ee

ESAÜ TEGEMISED JA UUDISED

ESAÜ uued liikmed

ESAÜ-s on 11.09.2014. a seisuga 208 liiget. Tervitame uusi liikmeid, kes võeti ühingusse vastu 2014. aasta suvel ja sügisel (pärast eelmise infolehe ilmutumist):

Uued ESAÜ liikmed:

- ✓ **Maris Lepik**, Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet,
- ✓ **Gert Pagel**, EveryPay AS,
- ✓ **Mare Haljak**,
- ✓ **Anne Mobel**, Deloitte Audit Eesti,
- ✓ **Auri Loog**, Swedbank AS Eesti,
- ✓ **Erki Usin**, vandeaudiitor, Deloitte Audit Eesti

Sertifitseerimine

ESAÜ üks strateegiline eesmärk on propageerida IIA korraldatavaid CIA, CGAP jt eksameid ning ergutada oma liikmeid erialasele arengule rahvusvaheliste sertifikaatide omamise kaudu.

Toome esile ja õnnitleme ESAÜ liikmeid, kes on saanud rahvusvahelise sertifikaadi ning kellele on omistatud siseaudiitori kutse või kutsetase.

CGAP®

CGAP sertifikaat:

- ✓ **Helen Kask**, Kaitseministeerium

Avaliku sektori siseaudiitori (ASSA)

kutsetaseme said:

- ✓ **Elsa Leiten**, Tartu Ülikool,
- ✓ **Helen Kask**, Kaitseministeerium

Täielik nimekiri:

<https://www.auditortegevus.ee/atr/web/siseaudit/register/siseaudiitori-otsing>

NB! IIA on teada andnud, et 1-31. oktoobrini 2014. a on võimalik end registreerida CGAP eksamile taotlemise tasu (*application fee*) maksmata (kokkuhoid kuni \$200 sertifikaadi kohta). Soovitame head võimalust kasutada!

QIAL™ – uus sertifikaat siseauditi juhtidele

Muutused siseauditi valdkonnas on esitanud uued nõudmised siseauditi juhile. Siseauditi juht peab olema suuteline juhtima auditi meeskonda ja samas pakkuma lisaväärtust tegeledes järjepidevalt sidusrühmade vajaduste, riskide ning areneva turu ootustega.

Vastu tulles turu vajadustele on IIA välja töötanud uue sertifikaadi (sise)auditi juhtidele (Qualification in Internal Audit Leadership, QIAL). Kutse saamiseks tuleb läbida eksam, mis koosneb kolmest osast: juhtumite lahendamine, presentatsioon ja intervjuu. Kutsetunnistuse ja eksami kohta saab rohkem teavet IIA kodulehelt: <https://global.theiia.org/qial/Pages/Qualification-in-Internal-Audit-Leadership.aspx>

Välishindamised

Siseauditi üksuse tegevus on kooskõlas IIA standarditega

Tunnustame siseauditi üksuseid, kes on läbinud kvaliteedi välise hindamise.

Kvaliteedihindamise läbinud asutuste loetelu on toodud ESAÜ kodulehel:

<http://www.siseaudit.ee/kvaliteedihindamine/kvaliteedihindamise-labinud-asutused>

Välishindamiste läbiviimist käsitleb IIA Standard 1300 „Kvaliteedi tagamise ja täiustamise programm“.

IIA Standard 1312 „Välishindamine“ sätestab, et välishindamisi peab korraldama vähemalt kord viie aasta jooksul, kasutades kompetentset ja sõltumatut organisatsioonivälist hindajat või hindamismeeskonda. Kvaliteedi välishindamisi teostavad ESAÜ, audiitorühingud ning avalikus sektoris ka Rahandusministeerium.

ESAÜ-l on hea meel tunnustada PRIA-t.

Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ameti

Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ameti (edaspidi PRIA) siseauditi osakond läbis 2014. aasta esimeses pooles kvaliteedi välishindamise. Hindamise viis läbi Rahandusministeeriumi finantskontrolli osakond enesehindamise sõltumatu kinnitamise teel.

Välishindamise tulemusena jõuti järeldusele, et PRIA siseauditi osakonna tegevus on olulises osas:

- vastavuses valdkonda reguleerivate õigusaktidega ning osakonna tegevust reguleerivad dokumendid on olulises osas piisavad ja asjakohased;
- tulemuslik põhimääruses ning muudes osakonna tegevust reguleerivates dokumentides sätestatud ülesannete täitmisel;
- tõhus ja mõjus pakutavate kindlustandvate ja nõuandvate tööde osas.

Siseaudiitorite kasutatavad töövõtted ja tehnikad ning teadmiste ja kogemuste kogum on olulises osas asjakohased tööülesannete täitmiseks.

Kinnituse sai enesehindamise aruanne ning üldhinnang oli järgmine:

PRIA siseauditi osakonna tegevus on üldiselt vastavuses siseauditeerimise definitsiooni, eetikakoodeksi ja siseaudiitori kutsetegevuse standarditega.

Standardite 1321 ja 2430 kohaselt võib PRIA siseauditi osakond oma tegevuses ja aruannetes kasutada väljendit „vastavuses siseaudiitori kutsetegevuse standarditega“.

PRIA siseauditi osakonnale oli see juba teistkordne välishindamine. Eelmine välishindamine läbiti edukalt viis aastat tagasi.

Vt ka Kärt Vahtra artiklit teemal „Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ameti siseauditi osakonna tutvustus“ lk 28.

Kui Teie asutuses on hiljuti läbi viidud välishindamine, palun teavitage sellest ESAÜ-d, et saaksime Teie asutust tunnustada ja uudist ühingu liikmetega jagada (info@siseaudit.ee).

Rahvusvaheline siseaudiitorite konverents 2014 Londonis

Autor: ESAÜ liige Krisi Pungas, CGAP, Kaitsevää siseauditi juht

6.-9. juulini toimus Londonis järjekorras juba 73. rahvusvaheline siseaudiitorite konverents, millest sel aastal võttis osa ligi 2300 siseauditi valdkonnaga seotud või sellest huvitatud inimest üle maailma.

Tervitussõnad ütles videopöördumises **prints Charles**, kes juhtis tähelepanu globaalsetele riskidele, nende omavahelistele seostele ja sellele kuidas nii iga inimese kui organisatsiooni otsused ja käitumine nende riskide avaldumist mõjutavad. Ta rõhutas siseaudiitorite rolli tähtsust juhtkonna hoiakute kujundamisel riskidesse ja integreeritud aruandluse olulisust (viidates professor Mervyn E. King'le).

Prints Charlesi videotervitus:

<https://www.youtube.com/watch?v=JeNJuyDVNkA>

Suurel laval astusid ettekannetega teiste hulgas üles endise Briti peaministri Tony Blair'i kommunikatsioonidirektor Alastair Campbell, endine Olympuse tippjuht Michael Woodford, professor Noreena Hertz (University College London) ja Keith Heywood (Keith Inspires). Lisaks toimusid väiksemates auditooriumides üheaegselt loengud erinevatel teemadel nii, et igaüks leidis midagi oma maitsele.

Kava koos osade esinejate slaididega:

<https://ic.globaliia.org/Pages/Session-Information-Downloads.aspx>

Konverentsi läbivateks märksõnadeks olid globaliseerumine, riskid, muutuste juhtimine, kommunikatsioon, jätkusuutlikkus ja integreeritud aruandlus. Palju rõhutati ka organisatsioonikultuuri tähtsust – oluline pole enam mitte ainult see „mida“ juhtkonnas otsustatakse vaid ka see „kuidas“ otsuseid ellu viiakse. Juhtkonna üldine hoiak ja juhtimise stiil, valitsemise struktuur ning riskide hindamine on teemad, mis muutuvad aina olulisemaks. Organisatsioonikultuur on fooniks ka IIA viimases tegevusjuhises, mis anti välja 2014. a juunis korruptsioonivastaste programmide auditeerimiseks.

Alastair Campbell rääkis muutuste juhtimisest ja muutustega kohanemisest. Ta tõi välja, et edu aluseks on võidule orienteeritud mõtteviis, mis on seotud vapruselga. Vaid vaprad võtavad riske, kuid segamini ei tohi seejuures ajada riske ja ohte - riske tuleb võtta, kui on soov olla edukas, aga ohtudest peaksime hoiduma. Võetud riske tuleb teadlikult juhtida ning see aitab meid edule. Nii muutuste juhtimisel kui kriisiolukorras tuleb jääda oma põhistrateegia juurde ning oma sõnumit korrata niikaua kui on selge, et sihtgrupp seda mõistab. Hea siseaudiitori põhiomadusena nimetas Campbell julgust: julge öelda kui näed, et midagi on valesti ning julge öelda otse välja ka seda, mida ei taheta kuulda. Et teha oma tööd hästi, peab siseaudiitoril olema juurdepääs infole ja tal peab olema autoriteet. Oma kogemuse ja õppetunnid peaministri juures töötamise ajast on Campbell avaldanud raamatus „The Blair Years: The Alastair Campbell Diaries“.

Jaapani ettevõtte Olympus endise tippjuhi **Michael Woodford**'i ettekanne oli kaasahaarav kui põnevusfilm. Woodford rääkis kogemusest enda juhitud ettevõttes toime pandud hiigelsuure pettuse avastamisel ja

avalikustamisel ning sellele eelnenud ja järgnenud sündmustest, Jaapani kultuurist ja äritavadest. Oma loo on ta kirja pannud raamatusse „Exposure: Inside the Olympus Scandal: How I Went from CEO to Whistleblower“.

Professor Noreena Herz andis soovitusi sellest, kuidas teha keerulises maailmas nutikaid otsuseid. Oluline on võtta aega mõtlemiseks ja tegevuse planeerimiseks. Kui muu ei aita, siis tuleb selleks aeg kirja panna kasvõi iseenda kalendrisse. Maailma tuleb vaadata avatud silmadega, sest üldiselt näeme me vaid seda, mida otsime. Seega tuleks teadlikult hoiduda ainult detailidesse süvenemisest ja jälgida selle asemel ka üldist taustsüsteemi ja panna tähele detaile selgitavaid lugusid. Tuleb olla teadlik sellest, et meie emotsioonid avaldavad meie otsustele mõju, seega tuleks otsuste tegemise ajaks end teadlikult emotsionaalselt õigesse seisundisse viia. Kui vastuvõetud otsusest on ka teisi vaja teavitada, siis tööta oma sõnumi edastamiseks välja strateegia ja jälgi, et räägiksid teadlikult nende keeles, kellele teavet edastad – nii on kindlam, et sihtgrupp sõnumit mõistab. Oma väidete tõendamiseks on alati hea tuua konkreetseid näiteid elust enesest. Tarkade otsuste tegemisest saab lähemalt lugeda Noreena Hertz'i raamatust „Eyes Wide Open: How To Make Smart Decisions in a Confusing World“.

Tempokas, naljatlev ja mänguline **Keith Heywood** kuulutas, et elame erakordsel ajal ja seoses tehnoloogia arenguga toimub kõik „siin ja praegu“. Seetõttu peame kohanema kiirelt,

peame märkama ja aru saama meid ümbritsevast ruttu, muidu kukume läbi ja jääme oma konkurentidele alla. Et olla edukas, tuleb mõelda mõeldamatute asjade peale ja uskuda uskumatut – neid väiteid tõendab fakt, et see mis veel mõni aeg tagasi oli fantaasia ja väljamõeldis, on tänaseks igapäevaelu loomulik osa.

Siseaudiitorina meeldis mulle väga Heywood'i soovitusena antud paralleel kunstimaailmast: astu hetkeks lõuendist eemale, et näha, mis pildil tegelikult on ning tea, et pilti ümberpöörduvalt silmitsedes võib avaneda vaatajale algsest versioonist hoopis teistsugune vaade. Selle mõtte võtan kindlasti kaasa oma igapäevatöösse uskudes, et nii mõnigi ummiktee võib seda õpetust järgides leida hoopis lihtsa lahenduse.

*Astu hetkeks lõuendist eemale,
et näha, mis pildil tegelikult on
ning tea, et pilti ümberpöörduvalt
silmitsedes võib avaneda
vaatajale algsest versioonist
hoopis teistsugune vaade.*

Praktilisi näpunäiteid siseauditeerimise korraldamiseks jagasid oma ettekannetes ka siseauditi juhid erinevatest organisatsioonidest üle maailma. Mulle olid kõige õpetlikumad Sando Boeri (Risk Audit Professional Development) ja Rania Beijani (COLT Technology Services) ettekanded.

Sandro Boeri rääkis sellest, kuidas saavutada vähemaga rohkem. Tema ettekanne tuletas taaskord meelde lihtsa tõe, et lisaväärtuse andmiseks peavad auditid olema seotud organisatsiooni ja selle huvigruppide eesmärkidega ning nende eesmärkidega tuleb arvestada nii siseauditi aasta tööplaan koostades kui ka konkreetseid auditeid kavandades. Lisaväärtuse andmiseks peaks siseaudit oma töös kindlasti keskenduma ka muutuste juhtimise auditeerimisele, sest

organisatsioonis toimunud muutused võivad tulevikus probleeme tekitada ning nende ennetamisele kaasa aitamine läbi auditeerimise annab juhtide silmis siseauditile oluliselt kaalu juurde. Et auditi meeskond oleks keskendunud ainult olulisele, peab iga siseaudiitor teadma ja aru saama mida ja miks ta konkreetse töö raames auditeerib. Heaks mõtteharjutuseks oleks seejuures, kui näiteks auditi juht palub töö planeerimise faasis siseaudiitoril selgitada, milliseid konkreetseid protseduure siseaudiitor kavatseb auditi käigus teha ja miks see tegevus organisatsiooni jaoks ning auditi eesmärki arvestades oluline on.

Rania Bejjani ettekanne oli sütitav ja motiveeriv. Et olla edukas oma töös, tuleb siseaudiitoril uskuda endasse, olla hea suhtleja, tunda auditeeritavaid ning olla neile usaldusväärne koostööpartner. Siseauditeerimisega lisaväärtuse loomiseks on oluline omada organisatsioonisiselt häid suhteid, sest kui me oleme vaid tehniliselt head, aga meid ei kuulata ja meie ettepanekuid ellu ei rakendata, siis tegelikku lisaväärtust me ei loo. Ettekandes märgiti, et nõudmised siseaudiitorile on kõrged ning meie positsioon organisatsioonides on unikaalne. Oleme ühed vähestest organisatsioonides, kes on kokkupuutes kõikide valdkondadega, samas peame õppima tundma lühikese ajaga protsesse, millega teised spetsialistid on töötanud juba pikalt, peame oskama sõnastada keerulisi süsteeme lihtsas keeles ning me ei ole ainult analüütikud või raamatupidajad, vaid samaaegselt ka müügimehed, läbirääkijad ja ajakirjanikud. Sellest hoolimata tunnevad mõned meist end oma töökohal teisejärgulisena. Selline järeldus ei ole üldse asjakohane, arvestades eelkirjeldatud nõudmisi ja meie töö eripärasid. Tähtis on

uskuda endasse ja teada oma väärtust – see peegeldub ka teistele.

Konverentsil tutvustati ka IIA uut, siseauditi juhtimisega seotud kutsetunnistust (Qualification in Internal Audit Leadership, QIAL).

Nimekiri raamatutest, millest konverentsil lisaks eelpooltoodule räägiti ja lugeda soovitati:

- ✓ Richard F. Chambers „Lessons Learned on the Audit Trail“,
- ✓ Mervyn E. King, Leigh Roberts „Integrate: Doing Business in the 21st Century“,
- ✓ Tom Peters „Re-Imagine! Business Excellence in a Disruptive Age“.

5.-8. juulil 2015. a ootab Rahvusvaheline Siseaudiitorite Ühing huvilisi aastakonverentsile Kanadas, Vancouveris.

Täiendavad mõtted konverentsi kohta
Elsa Leiten'ilt, ESAÜ juhatuse esimehelt

IIA ametlike kokkuvõtete järgi oli seekordse konverents üle aegade suurim – konverents tõi Londonisse kokku 2378 osalejat 133 riigist. Ootuspäraselt oli kõige enam esindatud korraldajariik, kuid vaadates suurima esindatusega riike, võib see ehk nii mõnelegi ootamatu järjestus olla – Ühendkuningriigid (650), USA (250), Korea (84), Lõuna-Aafrika Vabariik (72), Ghana (54). Kuigi puudub teave, mitmendal kohal sellises edetabelis võiks olla Eesti, ei ole häbeneda põhjust.

Pilt: ESAÜ delegatsioon: vasakult Erik Štarkov, Elsa Leiten, Tiina Kralla, Maris Valts, Margit Kreiger, Viljar Alnek ja Kristi Vinkel. Pildilt puudub Krisi Pungas

Kui kohalviibinutele teadaolevalt oli ESAÜ esindajaid kohal 8, siis suhtarvuna rahvaarvu järgi peab Eesti alla vanduma vaid korraldajatele ning teisi riike ületasime esindatuselt 3-8 korda. Kuigi esindatust mõjutas kindlasti ka asjaolu, et konverents nii lähedal toimus, võib endale uhkust lubada sellegipoolest!

Riik	Osalejad	Rahvaarv (wikipedia)	Iga osaleja "seljatagune"	Suhtarvude erinevus võrreldes Eestiga
UK	650	64100000	98615	0.606864
USA	250	318707000	1274828	7.845095
Korea	84	74000000	880952	5.421245
LAV	72	54002000	750028	4.615556
Ghana	54	27000000	500000	3.076923
Eesti	8	1300000	162500	1

Tabel: Osalejate suhtarv rahvaarvu

Viibisin IIA konverentsil esmakordselt ja seetõttu oli see oma mastaabilt võrreldamatu ühegi varasema kogemusega. Rahvaste paabel, ääretu mitmekesisus, kus samas räägiti ühes keeles. Kuigi sellised üritused ei saa kunagi tuua täiesti uut süvateadmist, annavad esinejate väljajutlemised võimaluse korrastada oma

mõtlemist. Või äratundmise, et sa ise oma organisatsioonis või meie, Eesti siseaudiitorid, ei ole oma murede ja rõõmudega sugugi nii erinevad. Ka suure Saksa korporatsiooni siseauditi juht kurdab, et neilt oodatakse harjumuspäraselt kontrolli, kuid ei teadvustata veel väärtustlisavaid tegevusi. Ka kogemustepagasiga audiitorid tunnevad samamoodi puudust analüüsioskustest ning hindavad uute inimeste valikul üha enam „pehmeid oskusi“ – suhtlusoskusi, kohanemisvõimet ja vaistu.

Konverentsi üllatuslikult sisse juhatanud prints Charles viitas viimaste aegade majanduskriisist tingitu baasil, et siseaudiitorid on liiga tihti kõrvale jäänud organisatsioonisisestest aruteludest jätkusuutlikkuse teemadel ning nägi vajadust selle muutmiseks.

Lisaks inimestele toob konverents peopesale kokku ka teadmised. Käeulatuses on lehitsemiseks väljas kõik need raamatud, mille tellimisel IIA veebipoes saab piirduda vaid üksiku pildi või tutvustava reaga. Kui raamatuid ka sealtsamast pakutava soodustusega just koju ei vea, siis on võimalik saada kiire ülevaade ning koju jõudes tellimus teele panna ilma ohuta, et ostad „pörsast kotis“. Lisaks raamatupoele ning ohtratele raamatututvustustele on võimalik tutvuda ka valdkonnaga seotud organisatsioonide, tarkvarapakujate ning koolitusasutustega. Boks boksi kõrval, rohkete jaotusmaterjalidega ning üksteist ületrumpavate viisidega külaliste meelitamiseks just oma boksi, oma kontaktide jätmiseks. Võimalust kasutades oli minulgi messisaalis liikudes oma missioon – koguda infot ja kommentaare erinevate audititööks kasutatavate tarkvarate kohta, kogumaks mõtteid järgmise aasta alul kavandatavaks ESAÜ koolituseks.

Mõned talletatud tsitaadid:

Alaistar Campbell: „Kõik, mis ei lähe plaanipäraselt, ei ole veel kriis! Kriis ohustab valede otsuste korral kogu organisatsiooni eksisteerimist. Kuid kriisi puhul ära unusta – see saab otsa! Pea meeles, kuhu soovid liikuda ning hoia enda ligi keegi, kes aitab tagasi rajale, kes suudab jälgida ja säilitab rahu.“

Alaistar Campbell: „Milline võiks olla peaministri audiitor? Keegi, kell on südikust anda teateid, mida ei soovita. Selleks peab tal aga olema juurdepääs infole, täielik usaldus ja autoriteetne positsioon!“

Arvestusekspertide suveseminar 2014 Varemurrus tõi kokku üle 100 osaleja

Autor: Mare Timian, ESAÜ juhatuse liige, ERR-i siseauditi juht

Pilt: Eesti Raamatupidajate Kogu juhatuse esimees Tõnis Blank, Audiitorkogu tegevjuht Sergei Tšistjakov ja ESAÜ tegevjuht Mariliis Männik-Sepp

Vandeaudiitorid, siseaudiitorid ja raamatupidajad kogunesid esimest korda ühisele suveseminarile augusti keskel 15.-16.08.14 Varemurrus. Kohal oli üle saja osaleja. Ettevõtmise eestvedaja oli Audiitorkogu. Kaks

päeva olid tõeliselt sisukalt ja vahvalt korraldatud. Tegevusi oli kavandatud nii ajule, kehale, vaimule kui hingele ja kõik see kulges elurõõmsas tempos.

Algatuseks pakkus põnevat kuulamist diskusioonipaneel „Arvestusala arengud Eestis“ (K. Ojamaa, A. Vilu, T. Blank, K. Vetevoog, M.-M. Arengu). Arutati teemasid, miks ja mis suunas soovib Rahandusministeerium tüürida vandeaudiitorite, raamatupidajate ja siseaudiitorite valdkonna arenguid. Peamine idee seisnes selles, et muu Euroopa arengute eeskujul tuleks ka Eestis luua ühine nõ arvestusekspertide koda ehk katusorganisatsioon vandeaudiitoritele, siseaudiitoritele ja raamatupidajatele. Kellegi iseseisvus ei vähene, küll aga peaksime senisest enam joonduma ühiste eesmärkide järgi ja plaanima ka oma arenguid integreeritumalt, sh ressursside ühine kavandamine nt kalliteks väliskoolitusteks ja muudeks arendustegevusteks. Saime kuulda ka teiste osapoolte arutlusi, millest koorus välja, et suurt selgust ja üksmeelt neis teemades täna veel pole ning asjaga tuleb edasi töötada.

Kirglik väitlustuba „Missugused on arvestusekspertide ootused üksteisele ja millest tekivad ootuste lõhed?“ ei jätnud samuti kedagi külmaks. Väitlusareenil võtsid mõõtu Audiitorkogu esindav Sergei Tšistjakov ja Raamatupidajate Kogust Malle Post. Kuna teemad-küsimused-näited olid kõik elust endast ja kripeldanud inimestel hingel juba pikemat aega, siis aitas väitlus saada selgust päris paljudes küsimustes. Ja mis veelgi olulisem, mõttevahetus lähendas erinevate elukutsete inimesi kohe üksjagu. Suurema üksmeele ja mõistmise tunnet oli näha ja tunda. Ühesõnaga, väga kasulik ja vahva formaat.

ESAÜ-d esindasid Varemurrus juhatuse liige Mare Timian ja tegevjuht Mariliis Männik-Sepp.

Mariliis soojendas kohapeal suhteid Audiitorkogu tegevjuhi Sergei Tšistjakov'iga ja oma ametiaega lõpetava presidendi Kaido Vetevoog'iga. Lepiti kokku edaspidises tihedamas koostöös, teemaks oli koolitustegevuse koordineerimine ning lähiajal saame kuulda nende poolt Šveitsi programmi raames rahastatud audititarkvara loomisest. Jagame seda siis ka teiega, kui rohkem selgust käes.

Meie liikmete esindus oli sel korral veel üsnapp, kohal olid Heli Jalakas (Rahandusministeerium), Aive Adler (Siseministeerium) ja Juhan Kull (Eesti Pank). Kõik meie inimesed olid 100% osalised lisaks eelpool räägitule ka näiteks fotojahil, mälumängus, esmaabikoolitusel ja nautisime kõike pakutavat ikka kohe isuga. Nalja sai ka muidugi palju, nt fotojahist sai talletatud tõeliselt loomingulisi ülesvõtteid ☺.

Pilt: Fotojaht: Rannaromantika – iga deebeti jaoks on kusagil olemas oma kreedit (foto autor Aive Adler)

Järgmisel aastal ootavad meie koostööpartnerid ka ESAÜ-lt enam panust suveseminari korraldamisse, samuti meie liikmete suuremat osavõttu. Seega on sellest kujunemas ka ESAÜ

suveüritus ning võite juba praegu endale kalendrites suveseminari ära kavandada, sest suure tõenäosusega on aeg sama.

III Sisekontrolli konverents „Ettevõtluskeskkonna riskide tuvastamine“

Autor: Elsa Leiten, CGAP, ESAÜ juhatuse esimees, Tartu Ülikooli siseauditi juht

27. augustil toimunud III Äripäeva Sisekontrolli konverents oli tunnistuseks uue traditsiooni tekkest. Seekordne keskne teema „Ettevõtluskeskkonna riskide tuvastamine“ tõi esinejate hulka sisekontrolli ja järelevalvega tegelejate kõrval ka välisaudiitori ja siseaudiitori vaatenurka kajastavad esindajad. Samuti oli esindatud Riigikontroll.

Päevakava sisulise osa avasid ettekanded, mis andsid ülevaate siseaudiitori rollist ning sellest, millisel moel saab siseaudiitor oma tööga aidata nõukogu, juhatust ning omanikke. Sõnum, mida mina koos Siiri Antsmäe'ga edasi üritasime andma, kutsus üles koostööle ja usaldusele siseaudiitori vastu. Teame ju kõik, et selleks, et anda parimat tuge organisatsiooni arenguks, ei piisa vaid kutsealasest asjatundlikkusest ja sõltumatust positsioonist. Selleks, et siseaudiitoritena saaksime anda parimat tuge, on vaja eelkõige usaldust ning kaasamist infovahetusse ilma kartuseta, et siseaudiitori kaasabil välja toodud puudused võiksid tähendada juhtkonna positsiooni õõnestamist.

Riigikontrolli kohaliku omavalitsuse auditi osakonna peakontrolör **Airi Mikli** rääkis ettevõtluskeskkonnaga seotud korruptsiooniriskidest kohalike omavalitsuste kontekstis, viidates et kuigi suur osa tuvastatavatest korruptsiooniohtlikest

olukordadest on tingitud asjaosaliste teadmatusest, saab läbipaistvus omavalitsuse tegevuses kasvada ka seeläbi, kui omavalitsuse partneritena või territooriumil tegutsevad ettevõtted oma tegevuses väljendavad sallimatust hämarate kokkulepete ning nõehitusspetsialisti lauasahelis olevate töövõtjate eelisnimekirjade suhtes. Tähelepanu väärib, et vaatamata saalisviibijate profiilile kerkis küsimus volikogu liikmete ärihuvide piiramisest, kuigi seadus ei sea tõkkeid, vaid seab vajaduse erimeetmete rakendamiseks huvide konflikti olukorras. Samuti rõhutas Airi Mikli juhtide hoiakute tähtsust, viidates audiitoritele tuntud väljendile „kala mädaneb peast“ ning eetiliste hoiakute levimisele juhtidele alluvatele.

Paneeldiskussioon nõukogu ja auditikomitee rolli tõi arutellu **Erkki Raasuke'se** (LHV Group-i juhatuse liige, LHV Panga ja Varahalduse nõukogu esimees), **Veiko Hintsov'i** (Deloitte Audit Eesti partner) ja **Heikko Mäe** (Eesti Raudtee auditikomitee esimees). Arutelust jäi kõlama positiivne ootus, et auditikomiteede roll jätkab arenemist ning üha enam hakatakse sellega arvestama ning organisatsiooni arengusse integreerima. Erandina väljendasid osalejad pessimistlikku seisukohta suuremate ja mõjukamate KOV-ide puhul, kelle puhul seadus laiendab revisjonikomisjonide rolli ka auditikomitee ülesannete osas. Takistava põhjusena nähti poliitiliste huvidega ristumist.

Huvitava pilguheite hotelli kontrollitöö köögipoolle pakkus oma videoettekandes Meritoni Conference & SPA Hotel juhatuse esimees **Peedu Zeiger**. Arvestades sektori eripärasid ning teenuse kvaliteedi mõju mainele ning organisatsiooni tegevusele, jooksid intervjuust korduvalt läbi just teenuse parandamisele suunatud märksõnad – koolitus,

tagasiside, pisteline kvaliteedikontroll. Silma torkas esineja inimlik ning arengule suunatud hoiak ning soovitus: „Usalda, aga kontroll - usaldada tuleb alati, aga kontroll peab olema töötajat arendav ja toetav.“

Vandeaudiitor **Laile Kaasik** (BDO) rääkis esmapilgul väga tavapärasel ja kõigile tuttavatel teemal – varade inventuurid. Toodud näited eripärastest varadest kandsid soovitusi planeerida ka sedavõrd rutiinina toimuvat tegevust hoolikalt – arvestada varaga seotud riskide eripära, varade ümber toimuva asutuse tegevuse minimaalset häirimist. Samuti rõhutas ta vajadust motiveerida inventuuri kaasatud inimesi parima hoolsuse saavutamiseks, olgu siis teistest tööülesannetest vabastamise, lisatasu või täiendavate puhkepäevadega kulutatud aja eest.

Anna di Gregorio Siseaudiitor.ee-st rääkis riskide hindamise eesmärkidest ja läbiviimise võimalustest just ettevõtte juhtidele vajalikus võtmes. Ettekanne oli täis pikituid erinevaid praktilisi nõuandeid ja näiteid, mida tasub kõrva taha panna ka siseaudiitoritel endil, kes tihti maadlevad meetodika kavandamisel ja sobitamisel organisatsiooni eripärade ja väljakujunenud tavaga.

Ettevõttes petturite tabamisest rääkis Eesti Turvaettevõtete Liidu juhatuse liige **Marko Koka**. Kuigi näited võimalikest pettustest olid seotud turvaettevõtte spetsiifikaga, on need realiseeritavad mistahes organisatsioonis – töövahendite kaasaviimine, bensiini tankimine tööauto asemel isiklikku autosse, töökohas (vallataval objektil) vara väljaviimine töövälisel ajal, haiguspäevade kuritarvitamine palgata puhkuse asemel jne. Antud juhtnööre kokkuvõttes võiks taas anda soovitus – usalda, aga kontrolli: tunne oma töötajat, tema rahalisi

võimalusi, harjumusi ja sõpru; hoia aga raha ja sõprus lahus!

Konverentsi lõpetas Advokaadibüroo ATTELA partner ja vandeadvokaat **Marko Saag**, kes rääkis sisevarguste tõendamisest ja kahjude tagasinõudmisest. Kuigi temaatika haakus eelmise ettekandja omaga, oli rõhuasetuses juristile omaselt olulisel kohal see, mida peaks ennetavalt kajastama nii ametijuhendites, töölepingutes kui ka sisemistes kordades.

Päevakava koos mitmete esinejate slaididega on kättesaadav:

<http://seminar.aripaev.ee/?SeminarID=a6d47631-7fc1-4504-9b7a-5f0447bbaf97>

ESAÜ spordiklubi golfiüritus

Autor: Marilin Pikaro, CIA, CFE, Ernst&Young Baltic AS

6. septembril leidis aset järjekordne ESAÜ liikmete sportlik kokkusaamine spordisektsiooni eestvedaja **Erik Štarkov'i** initsiatiivil – seekord saadi kokku Tallinna lähedal Suuresta golfiväljakul.

Seikluslikuks ürituseks olid kogunenud järgmised ESAÜ-lased: Erik Štarkov, Marilin Pikaro, Deivi Kiviste, Janika Veermäe-Turvas, Kristi Hiob, Kai Paalberg, Mare Mark, Anna-Mari Oomer, Juhan Kull, Margit Krieger, Helen Anijalg, Lauri Plutus ja Elsa Leiten.

Pilt: siseaudiitorid Suuresta golfiväljakul

Sissejuhatavalt tutvustas golfikeskuse esindaja spordiala ajalugu, etiketti, põhireegleid, varustust ja ohutust, mille järel harjutati kauglööke. Juba alates esimestest löökidest näitas kindlat kätt ja hea tehnikat Juhan, kelle pallid ületasid 150 meetri joone mitmel korral.

Järgmiseks prooviti kätt *pitchimises*, mis kujunes mitme siseaudiitori lemmiklöögiks.

Viimasena harjutati lähilööke ning toimus *puttimise* võistlus. Emotsiooniderohkes konkurents näitasid parimaid tulemusi Kai, Margit, Anna-Mari, ja Lauri. *Sudden death* ringiga selgusid kaks üldvõitjat: Margit ja Lauri. Palju õnne!

Järgmist spordiüritust on oodata lume saabudes aasta viimases kvartalis.

Muudatused Rahvusvahelistes Kutsetegevuse Raampõhimõtetes

IIA on muutmas
Rahvusvahelisi
Kutsetegevuse
Raampõhimõtteid
(*International Professional
Practices Framework,
IPPF*).

Planeeritavate muudatuste kohta on välja antud esialgne projektiversioon, millega saab tutvuda IIA kodulehel: <https://global.theiia.org/standards-guidance/Public%20Documents/IPPF-Exposure-Draft-English.pdf>.

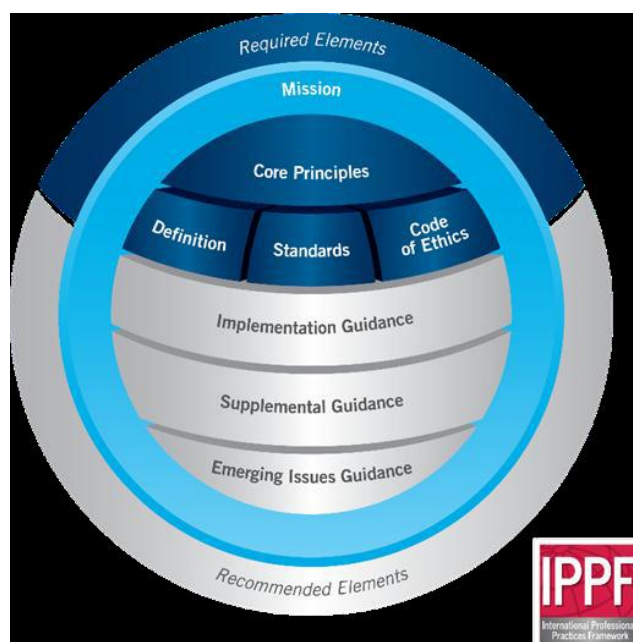
Viimati muudeti kutsetegevuse raampõhimõtteid olulisel osal 2007. aastal, mida paljud mäletavad ka punase raamatu nimetuse järgi.

Kuigi praegused raampõhimõtted on hästi toiminud, on aja jooksul toimunud palju olulisi muudatusi, mis on suurendanud siseaudiitoritele esitatavaid nõudmisi ja ootusi. Seetõttu on IIA leidnud, et raampõhimõtted peavad ajaga kaasas käima ning on moodustanud töörühma IPPF-i ülevaatamiseks ja muutmiseks.

IPPF-i põhielemendid ei muutu (st jäävad alles definitsioon, standardid ja eetikakoodeks). Samas, standardite sõnastust muudetakse

pidevalt, et see käiks ajaga kooskõlas (seni enamasti üle kahe aasta).

Põhilisteks muudatusteks IPPF-is on siseauditi missiooni ja põhiväärtuste lisandumine. Lisaks luuakse nõ kuumade teemade juhendite kategooria (*emerging issues guidance*). Samuti soovitakse ümber korraldada tegevusjuhiste ja tegevusjuhendite süsteem, kuid nimetab need ümber. Uus IPPF-i struktuur ei kaota neid ära, kuid töörühma nägemuses nende sisu uuendatakse.

Joonis: Uus nägemus Rahvusvahelistest Kutsetegevuse Raampõhimõtetest

Kõigil IIA liikmetel üle maailma on võimalus anda omapoolne tagasiside ja ettepanekud IIA-le, tähtajaga 03.11.2014. IIA loodab uued raampõhimõtete elemendid avaldada 2015. aasta esimeses kvartalis. Täielikum versioon IPPF-ist soovitakse avaldada 2016. aastal.

IIA koduleht: <https://global.theiia.org/>

ECIIA koduleht: www.eciia.eu

Uus IIA tegevusjuhend: Talitluspidevuse juhtimine

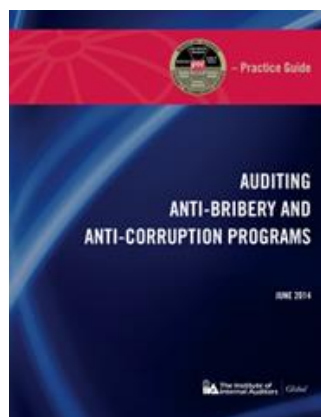
Augustis andis IIA välja uue tegevusjuhendi: „Talitluspidevuse juhtimine“ (*Business continuity management, BCM*), mis on oma olemuselt väärtustel põhinev

riskijuhtimise lähenemisviis. Fookuses on talitluspidevuse suutlikkus ja sellega seotud riskid.

BCM'i eesmärk on võimaldada organisatsioonil taastada kriitilised tegevused, hallata kommunikatsiooni ning vähendada finants- ja muude mõjude katastroofi, äri katkemist või muid olulisi sündmusi. Tegevusjuhend võtab luubi alla talitluspidevuse juhtimise ja kriisijuhtimise (Crisis Management, CM) definitsioonid ning tegevused, mida siseauditi üksus saab teha enne kriisi, selle vältel ja pärast kriisi. Samuti antakse ülevaade siseauditi poolsest BCM'i elementide hindamisest. Lisades on esitatud praktilised abivahendid. Juhend on kättesaadav ühingu liikmetele IIA kodulehelt.

Uus IIA tegevusjuhend: Altkäemaksu- ja korruptsioonivastaste programmide auditeerimine

Juunis andis IIA välja uue tegevusjuhendi: „Altkäemaksu- ja korruptsioonivastaste programmide auditeerimine“ (*Auditing Anti-bribery and Anti-corruption Programs*).

Uus tegevusjuhend pakub siseauditi praktikutele arusaamist altkäemaksu- ja korruptsiooni-liikidest organi-satsioonides üle kogu maailma.

Arutletakse praeguse ärimaastiku üle ja rõhutatakse, et ükski organisatsioon, sõltumata sellest, kas see on avalik, era-, suur või väike ei ole immuunne selle laastava mõju eest, mida altkäemaks ja korruptsioon kaasa võivad tuua. Juhend annab ülevaate peamistest teemadest, mida on vaja teada ennetamise ja tõkestamise programmide auditeerimiseks

Juhend käsitleb järgmisi valdkondi:

- ✓ ülemaailmne õiguslik raamistik;
- ✓ altkäemaksu ja korruptsiooni riskid ja kontrollid;
- ✓ siseauditi roll korruptsioonivastases tegevuses;
- ✓ koostöö teiste vastavusfunktsioonidega;
- ✓ väljakutsed, mis ootavad ees, kui altkäemaks ja korruptsioon on tõusnud kõrgele tasemele;
- ✓ erinevate riikide õigusaktide võrdlused, näiteid riskidest ja kontrollidest ning näidis auditiprogramm.

Lisaks määratleb juhend kõrge riskiga valdkonnad ning altkäemaksu ja korruptsiooni punased lipud; samuti pakub välja auditi meetodid iga kõrge riskiga valdkonnaga tegelemiseks. Juhend annab ülevaate ka tõhusast korruptsioonivastase võitluse programmist. Dokument on kättesaadav ühingu liikmetele IIA kodulehelt.

Küberturve – mida nõukogu peab küsima

Enamik viimastel kuudel aset leidnud küberkuritegevuse juhtumitest on pannud nõukogu liikmeid küsima strateegilisi ja läbimõeldud küsimusi juhtkonnalt ja siseauditilt.

Nõukogu peab võtma ennetavama rolli küberjulgeoleku küsimustes või olema valmis seisma silmitsi kohtuprotsessiga turvaaukude küsimustes.

IIA Teadusfond (*The IIA Research Foundation, IIA RF*) koostöös ISACA-ga on tellinud uurimuse küberturbe teemal, et

- ✓ nõukogu liikmed teaksid, kuidas reageerida küberturbealastele rikkumistele ja mida teha;
- ✓ aru saada, et küberturbe on asutuseülene teema, mitte vaid IT asi;
- ✓ teada, mis on IT audiitori roll nõukogu abistamisel küberturbega tegelemisel.

Aruanne toob välja NACD'i viis põhimõtet nõukogule ning esitab ülevaate põhilistest küsimustest, mida iga nõukogu peaks küsima.

Dokument on kättesaadav:

http://theiia.mkt5790.com/IIARF_Cybersecurity_Report/

Sõltumatud auditikomiteed avalikus sektoris

IIA on välja andud uue trükise, mis keskendub sõltumatutele auditikomiteedele avalikus sektoris (*Independent audit committees in public sector organizations*).

Aruandest saab järgmistele küsimustele:

- ✓ miks on oluline tagada auditikomiteede sõltumatus?
- ✓ milline on auditikomiteede väärtus?
- ✓ kuidas organisatsioonis luua auditikomiteed?

Aruanne käsitleb kaheksat põhilist valitsemise valdkonda, mille osas auditikomiteedelt oodatakse järelevalve teostamist, sh riskijuhtimine, siseaudit, põhiväärtused ja eetika, valitsemine, finantsstabiilsus jt.

Lisaks hõlmab aruanne järgmist:

- ✓ ootused auditikomitee liikmete omadustele ja kogemustele;
- ✓ auditikomitee koosseis;
- ✓ auditikomitee põhimääruse olulisus ja selles sisalduv informatsioon;
- ✓ auditikomitee organisatsioonilise sõltumatuse tagamine;
- ✓ hästitoimiva auditikomitee kolm sammast.

Aruanne on kättesaadav:

<https://na.theiia.org/standards-guidance/leading-practices/Pages/Independent-Audit-Committees-in-Public-Sector-Organizations.aspx>

IIA riskijuhtimise alaste teadmiste keskuse loomine

IIA on otsustanud luua ülemaailmse riskijuhtimise alaste teadmiste keskuse, mis aitab IIA-l tagada oma suurimad pikaajalised eesmärgid ja mõju oma ülemaailmsete liikmete kasvavate ootuste rahuldamisel. Kõigepealt luuakse riskiteemaline koduleht. Loodav keskus saab olema sarnane COSO keskusele, mis hiljuti USA-s avati. Selle sihtrühmaks on esialgu CRMA-d ja siseaudiitorid, kes täidavad riskijuhtimisega seotud ülesandeid.

Keskus hakkab pakkuma kohalike üksuste kaudu erinevaid tooteid ja teenuseid, sh informatiivsed blogid, videod, koolitused, konverentsid/seminarid ja erialased väljaanded. Keskus võimaldab saada tasuta riskijuhtimise alaseid uudiseid, võrdlusandmeid jms.

IIA 2014. a ülemaailmne aruanne esitab strateegia siseaudiitori kutse edendamiseks

2014. aasta IIA „*The Pulse of the Profession*“ aruanne nimetusega „Väärtuse loomine läbi koostöö: kutse tegutsema“ (*Enhancing Value Through Collaboration: A Call to Action*) annab ülevaate siseauditi huvigruppide ootustest. Aruanne põhineb nelja suure majandusharu uuringu tulemustele, mis anti välja 2014. aasta esimeses pooles. Aruanne toob välja viis peamist ootustele vastamise strateegiat, tuginedes peamiselt kommunikatsioonile ja koostöö tugevdamisele huvigruppidega.

“Traditsiooniliselt on siseaudit olnud tagasivaatav, kuid see lähenemine on muutumas,” ütleb IIA president ja tegevjuht Richard F. Chambers, CIA, CGAP, CCSA, CRMA.

Siseauditi huvirühmad ootavad siseauditilt juhiseid strateegiliste ja äririskidega tegelemiseks.

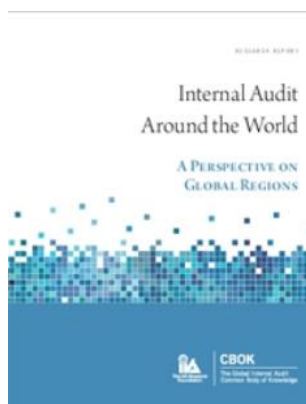
Samas leitakse vajakajäämisi – vahetevahel olulise tähendusega – esitatavates ootustes ja kindlustundes siseaudiitorite suutlikkuses pakkuda kindlustandvaid teenuseid uutes valdkondades. Seega on kutse edendamise võtmeküsimuseks selliste vajakajäämiste väljaselgitamine siseauditi juhtide poolt.

Järgmised viis strateegiat leiavad aruandes pikemalt kajastamist:

- 1) tegevuse täiustamine, viies see vastavusse peamiste sidusrühmade ootustega;
- 2) juhtrolli võtmine teise ja kolmanda kaitseliini koordineerimisel;
- 3) siseauditi suutlikkus tõstmine kriitiliste, strateegiliste ettevõtlusriskidega tegelemisel;
- 4) teadmiste- ja talendijahi strateegiate väljatöötamine ja rakendamine;
- 5) usaldusväärseks nõustajaks auditikomiteele ja juhtkonnale saamine.

Dokument on kättesaadav IIA kodulehelt.

Ülemaailmne siseauditi alane uuring

Common Body of Knowledge (CBOK) uuringute andmete põhjal on välja antud kokkuvõttev raport „Siseaudit kõikjal maailmas“ (*Internal audit around the world*).

Ülemaailmne CBOK uuring on kõige põhjalikum siseauditalane uuring, mis eales teostatud.

CBOK-i andmebaasi loomine oli strateegiline algatus, mille eesmärk on anda teadlastele informatsiooni erialaste uuringute läbiviimiseks.

Teadlased on analüüsinud nii 2006 kui ka 2010 CBOK uuringute andmeid, et anda ülevaade professiooni arengust ja seda mõjutavatest teguritest. Aruandes on üheksa peatükki järgmistel teemadel:

- ✓ tegevused, vahendid ja oskused praktikutele;
- ✓ teadlikkus ja vastavus IIA standarditele;
- ✓ kuidas siseaudiitorid annavad lisaväärtust oma organisatsioonidele;
- ✓ siseauditi funktsiooni mehitamine;
- ✓ auditikomiteede olemasolu ja suhted sellega.

Uuring on kättesaadav IIA kodulehelt.

Aruanne „Keeruliste väljakutsetega kohanemine“

Thomson Reuters'i igaastane siseauditi uurimisaruanne 2014 „Keeruliste väljakutsetega kohanemine“ (*State of Internal Audit Survey Report 2014*) annab ülevaate siseauditi spetsialistide kogemustest ja ootustest üle maailma. 2014. aasta uuringus osales rohkem kui 900 siseauditi töötajat 50 riigist, jagades oma vaateid erinevatest teemadest, probleemidest ja muredest.

Uuringu tulemused kinnitavad, et siseauditi maailm on jätkuvalt keeruline ja täis väljakutseid.

Aruanne annab ülevaate:

- ✓ millised siseauditi ülesanded on osutunud kõige aeganõudvamateks ja kuidas see on võrreldav valdkondadega, mis siseaudiitorite arvates on prioriteetsed;

- ✓ kuivõrd kolleegid mujal maailmas on kaasalöömas valitsemise ja kultuuri hindamises;
- ✓ kuidas keskmine siseaudiitor teeb koostööd riski ja vastavuse funktsioonidega, et tagada hea kommunikatsioon ja koostöö teise kaitseliiniga.

Aruanne on kättesaadav:

<http://accelus.thomsonreuters.com/> lehelt

Värskelt loodud CBOK-i keskus

IIA Teadusfond (*The IIA Research Foundation, IIA RF*) on loonud Common Body of Knowledge (CBOK) keskuse (*CBOK Resource Center*), et hoida siseaudiitoreid kursis CBOK-i viimaste uuringute ja pidevate uuendustega.

Ülemaailmsed siseauditilased CBOK-i uuringud on võimaldanud teadlastel uurida olemasolevaid siseauditilast teavet erinevate nurkade alt ja anda uusi teadmisi seoses probleemidega siseauditi elukutses.

Äsja loodud keskus pakub külastajatele rohkelt infot, sealhulgas:

- ✓ ülevaade, mis on CBOK;
- ✓ korduma kippuvate küsimuste (KKK) rubriik;
- ✓ lingib uusima väljaantud CBOK-i uuringu juurde;
- ✓ olulised uurimust mõjutavad uuendused.

CBOK-i keskus pakub väärtuslikku teavet kõigile, aidates CBOK-il olla suurimaks ja kõige põhjalikumaks siseauditi elukutse alaseks uuringuks, mis on kunagi läbi viidud.

Täpsem teave:

<https://na.theiia.org/iia/Pages/Common-Body-of-Knowledge-CBOK.aspx>

Valitsemise protsessi hindamisest

Autor: Evelin Pungas, ESAÜ liige, Sotsiaalministeeriumi siseauditi juht

Valitsemist on erinevad organisatsioonid ja autorid defineeritud erinevalt, kuigi kõigis neis on leitavad sarnasused valitsemise protsessi elementide osas. Üks definitsioonidest on järgmine: **valitsemine on struktuuri, poliitika, strateegiate, protsesside ja suhete süsteem (erinevate valitsemise komponentide kompleks), mis iseloomustab seda, kuidas võimu teostatakse, otsuseid vastu võetakse, neid ellu viiakse ja kontrollitakse.**

Valitsemise eesmärk on tagada organisatsiooni eesmärkide saavutamine viisil, mis tõstaks usaldust organisatsiooni, selle otsuste ja tegevuste suhtes.

Valitsemine on protsess või süsteem ning see ei ole staatiline. Valitsemist on võimalik kujutada kõikehõlmava

organisatsiooniülese protsessina, millel on oma tegutsemise keskkond (sh sisendid), mida teostatakse erinevate **valitsemise ülesannete ehk alamprotsesside kaudu** ning millel on omad väljundid ja tulemused.

Siseauditi üksuse tegevus valitsemise protsessi osas on kahene. Esiteks, annab siseaudiitor hinnangu organisatsiooni valitsemise protsessi mõjususele ja teiseks, võivad siseaudiitorid olla nõuandva tegevuse kaudu valitsemispraktikate arendamise suunajad. Seejuures sõltub siseauditi üksuse roll valitsemise arendamisel organisatsiooni valitsemise raamistiku ja protsesside küpsusastmest ning kõrgema juhtorgani ootustest.

Tegevusstandardi 2110 „Valitsemine“ kohaselt peab siseauditi üksus hindama ja tegema asjakohaseid soovitusi valitsemise parandamiseks järgmiste eesmärkide saavutamisel:

- ✓ edendada organisatsioonis asjakohast eetikat ja väärtusi;
- ✓ tagada organisatsioonis mõjus tulemusjuhtimine ja vastutus;
- ✓ jagada riskide ja kontrollialast informatsiooni organisatsiooni vastavatele üksustele ja
- ✓ koordineerida kõrgema juhtorgani, sise- ja välisaudiitorite ja juhtkonna tegevust ja neile informatsiooni jagamist.

Selline rõhuasetus „pehmetele teemadele“ nagu eetika, väärtused ja kommunikatsioon, viitab

asjaolule, et on väga oluline, kuidas erinevaid tegevusi juhtkonna eestvedamisel igapäevaselt teostatakse, kuidas organisatsioonikultuur (sh

„toon tipust“), suhted, eestvedamine jms toetavad asutuse eesmärkide poole liikumist ning kuidas erinevad huvigrupid seda protsessi tunnetavad. Samas aga ei tähenda teiste eelpool mittenimetatud tegevuste (nt personalijuhtimine ja finantsjuhtimine) loetelust välja jätmine, et need valitsemisega kuidagi ei seostu ning siseauditi üksus peaks valitsemise hindamisel piirduma vaid nimetatud teemadega.

Organisatsiooni valitsemine on „katuseks“ kõigile organisatsiooni tegevustele ning seega tuleb valitsemise hindamisel arvestada kõigi valitsemise aspektidega.

Valitsemise hindamine aitab parandada organisatsiooni vastutust ja läbipaistvust avalikkuse ees ning suurendada eesmärkide

Valitsemise eesmärk on tagada organisatsiooni eesmärkide saavutamine viisil, mis tõstaks usaldust organisatsiooni, selle

saavutamist säästlikul, tõhusal, mõjusl ja eetilisel viisil. Kuivõrd igal organisatsioonil on endal võimalik määratleda, mis on need protsessid, struktuurid jms, mis kõik kokku moodustavad valitsemise süsteemi ning aitavad saavutada seatud eesmäärke, ei ole olemas kõikehõlmavat ja otse rakendatavat valitsemise protsessi hindamismudelit. Iga hindamise eelduseks on aga auditeeritava valdkonna tundmine. Mis tähendab organisatsioonisisest tööd ja kokku leppimist selles, mida konkreetsetes organisatsioonis valitsemise protsessina mõistetakse.

Analüüsimeks seda, kas siseauditi üksus peaks keskenduma valitsemise protsessi(de)le või valitsemise tulemustele, siis siseauditeerimise definitsiooni ja Standardite sõnastusest lähtuvalt

peaks siseauditi üksus hindama mõlemat. Standardid toovad välja protsessi kui pideva tegevuse ja mõjususe kui tegevuse tulemuse. Mõjususe hindamisel pole olulised ainult

sisendid, väljundid ja protsess, vaid ka lõpptulemused ning selle hindamine eeldab tulemusauditi läbiviimist. Samas ei selgita standardid, mis on valitsemise protsess ja kuidas hinnata valitsemise protsessi mõjusust.

Valitsemise protsessi ja tulemusi on võimalik hinnata erinevatel tasanditel:

1. **valitsemist on võimalik hinnata kõikehõlmava organisatsiooniülese protsessina - makrohinnang** (soovitav pigem väikese organisatsiooni puhul või juhul, kui soovitakse saada üldine ülevaade valitsemisest);

2. **valitsemist on võimalik hinnata ka kitsamalt alamprotsesside lõikes** (nt hinnates eraldi organisatsiooni riskijuhtimise protsessi, eestvedamist või eetikateemasid);

3. **valitsemise komponente on võimalik hinnata ka konkreetsete auditiobjektide lõikes võttes arvesse valitsemise, riskijuhtimise ja sisekontrolli omavahelisi suhteid - mikrohinnang** (nt hinnates riigihangete korraldust asutuses, on võimalik hinnata, kuidas eestvedamine ja juhtkonna suhtumine toetab vastava kontrollikeskkonna kujunemist). Kaudselt on kõigi auditi objektide mõistes võimalik hinnata valitsemise komponentide (sh kontrollimeetmete) toimivust.

Valitsemise hindamise tasandid:

- *Organisatsiooniülene protsess - makrotasand*
- *Alamprotsesside lõikes*
- *Auditiobjektide lõikes - mikrohinnang*

Selleks, et hinnata organisatsiooniülese valitsemise protsessi mõjusust, on vaja hinnata eelkõige valitsemise eesmärkide saavutamist ehk kas ja milliseid tegevusi on erinevate

eesmärkide saavutamiseks kõrgematel tasanditel ette võetud. Valitsemise eesmärkide saavutamise hindamine annab enamasti vastuse ka küsimusele, kas organisatsiooni üldeesmärgid on saavutatavad. Juhul, kui asutuse põhiülesandeid ei täideta ehk peamiseid asutuse eesmäärke ei saavutata, annab see olulise vihje, et valitsemise protsesse on vaja parendada.

Valitsemise kui terviku mõjususe hindamise eelduseks on, et eksisteerib teadmine valitsemiseoodatava tulemuse ehk oodatava (kogu)mõju osas. (Mõju ehk tagajärg - tulemus, mida asutus võrreldes oma eesmärkidega saavutab.) Mõjususe viitab tegevuse tegeliku/saavutatud mõju võrdlemisele

kavandatud mõjuga. Teisisõnu, mõjususe puhul võrreldakse tulemusi eesmärkidega ja suhestatakse tulemused eesmärkide saavutamiseks kasutatud ressursidega. Mõjususe hindamisel peaks võimaluse korral hindama ka tõhususe ja säästlikkuse aspekte, kuna mõjus tegevus pole ilmtõlgimata tõhus ega säästlik.

Valitsemise mõjususe hindamiseks on seega vaja hinnata:

- ✓ kas on erinevate tegevuste kaudu tagatud asutuse üldeesmärkide saavutamine ja
- ✓ kas seda on tehtud õigel viisil ehk milline on valitsemise protsessi kvaliteet, mis aitab tagada huvigruppide rahulolu.

Kui siseauditi üksus on otsustanud hinnata valitsemise mõjust alamprotsesside kaudu, on samuti vaja mõista, mis on valitud protsessi soovitud tulemused ning kuidas tulemuste saavutamise kaudu on panustatud asutuse eesmärkide saavutamisse. Valitsemise alamprotsessi hindamine ei erine suures plaanis valitsemise kui tervikprotsessi hindamisest. Peamine erinevus tuleneb auditi ulatusest ning esimeseks hindamiseks võib alustada kitsama alamprotsessi hindamisest (eeldusel, et omatakse ülevaadet ka valitsemisest kui tervikust ja selle „tükkidest“).

Valitsemisele kui tervikule hinnangu andmisel, tuleb analüüsida, kas ja kuidas on erinevate hindamiste tulemusi võimalik liita. Koondhinnangu andmiseks ei piisa mõne alamprotsessi hindamisest ning tulemuste üldistamisest või üksikutele komponentidele antud hinnangute summeerimisest.

Valitsemise protsessi hindamisel võib sõltuvalt arvamuse andmisega seotud asjaoludest kasutada erinevaid hindamisskaalasid. Kasutatav hindamisskaala olema piisavalt selge ning arusaadavalt sõnastatud.

Asutuse valitsemise struktuuri ja protsesside hindamiseks ning parandamiseks võib kasutada küpsusmudelit. Küpsusmudeli kasutamisel on oluline kokku leppida, millised on asutuse jaoks olulised hindamiskriteeriumid. Tuleb mõista, et ainult küpsusmudeli kasutamine ei anna siiski piisavalt põhjalikku ja objektiivset tulemust. Juhul, kui valitsemise protsesse või elemente on eelnevalt hinnatud, aitab küpsusmudeli kasutamine otsustada, millisel tasemel organisatsiooni valitsemine paikneb.

Valitsemisele hinnangu andmise alusena võib avalikus sektoris kasutada ühtset hindamismudelit (Common Assessment Framework, CAF)

Avaliku sektori organisatsioonides võib valitsemisele hinnangu andmise alusena kasutada ka ühtset hindamismudelit (Common Assessment Framework, CAF) (täpsemalt „CAF mudel 2006“ Rahandusministeeriumi

veebilehel

<http://www.fin.ee/index.php?id=14735>), mis on TQM-i (Total Quality Management) tööriist ja inspireeritud EFQM-ist (*Excellence Model of the European Foundation for Quality Management*). See põhineb ideel, mille kohaselt saavutatakse suurepäraseid tulemusi organisatsiooni käitumise, kodanike/klientide, inimeste ja ühiskonna osas läbi strateegial ja planeerimisel, inimestel, partnerlussuhetel, ressurssidel ja protsessidel põhineva juhtimise. CAF annab enesehindamise raamistiku, mis on kontseptsioonilt sarnane peamistele TQM mudelitele, eriti EFQM-ile, kuid see on

spetsiaalselt välja arendatud avaliku sektori organisatsioonide jaoks.

CAF-i võib kasutada väga erinevatel eesmärkidel: organisatsioonide muutuste kavandamise või läbiviimise programmi osana, organisatsiooni või selle osade arendusmeetodina, juhtimis- (hindamis-) instrumendina. Enesehindamine parandab organisatsiooni tulemuslikkust, kvaliteediteadlikkust, kliendirahulolu ja tippjuhtkonna pühendumust pidevale parendamisele. Need on omakorda olulisteks aspektideks heast valitsemisest rääkides, seega on CAF-i laiemaks eesmärgiks hea valitsemise toetamine.

Oluline on aga, et CAF-i metoodika ei juhi eraldi tähelepanu valitsemise eest lõplikult vastutava organisatsiooni kõrgema juhtorgani ehk asutuse juhi tegevusele, küll aga hinnatakse selle abil valitsemise igapäevase rakendamise eest vastutava juhtkonna tegevust. Selliselt annavad

CAF-i tulemused hea sisendi valitsemise hindamisse. Juhul, kui siseauditi üksus otsustab kasutada CAF hindamise tulemusi, tuleb läbi viia protseduurid, mis võimaldavad teisele kindlustandva tegevuse tulemusele toetuda. Kui organisatsioonis on planeeritud CAF hindamine, võib vajadusel siseauditi üksus koostöös hindamismeeskonnaga lisada hindamisküsimustesse ka asutuse juhi vaate, kuna valitsemise hindamiseks on vaja saada sisend ka asutuse juhi tegevusest ja tema nägemusest protsessidele, tulemustele, suhetele jne.

Vaatamata sellele, et valitsemise ja selle hindamise temaatika on muutunud väga aktuaalseks, praktikat selles osas väga palju ei leia. Mis aga ei olegi võib olla halb, vaid annab võimaluse endale sobiva lähenemise ja metoodika arendamiseks.

Joonis 1. Valitsemise protsess. „Valitsemine“, www.fin.ee

Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti siseauditi osakonna tutvustus

Autor: Kärt Vahtra, ESAÜ liige, PRIA siseaudiitor

Pilt: vasakult Jaak Evert, Margus Audova, Maris Lepik ja Kärt Vahtra.

Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet ehk lühendatult PRIA loodi 2000. aasta suvel. Sama vana on ka PRIA siseauditi üksus. Sellest ajast saati on siseauditi osakonnas töötanud 24 vahvat ja asjalikku inimest, kellest paljude jaoks on PRIA siseaudit olnud heaks hüppelauaks oma edasise karjääri tegemisel.

Auditeerimisega kokku puutuvad inimesed teavad kindlasti Kalle Killarit, kelle perekonnanimi inglise keelt rääkivates välismaalastes alati elevust tekitas. Kes ei teaks Janno Kaset, kuid vähesed teavad, et ka tema on meie siseauditis PRIA jaoks kindlustandvaid tegevusi läbi viinud.

Osaliselt Gruusia päritolu Karina Gorgazjan (Kenk) jäi koolitustel ja konverentsidel oma tillukese kasvu kiuste silma oma eksootilise välimusega. Nüüd on tema vastutada kogu Põlva Tarbijate Ühistu raamatupidamise korraldamine

ning lisaks veel doktoriõpingud Tartu Ülikooli majandusteaduskonnas.

Siseauditi juhina on kõige kauem PRIAs töötanud Sigrid Saluri, kelle juhtimise ajal toimus ka esimene sisemine ja välimine hindamine.

Hetkel töötab meil 4 inimest, kelle staaž PRIA siseauditis on üle 8 aasta. Osakonda juhib Margus Audova, kes tuli peale turukorraldustoetuste menetlemist siseauditisse tööle 2007. aasta sügisel. Õppinud on ta sotsioloogiat. Tööst vabal ajal võib Margust näha suvel jooksmas ja talvel suusatamas.

Kui on vaja teada neid asju, mis toimusid siis kui meid veel siin ei olnud, siis Maris Lepik mäletab neid, sest tema asus PRIA siseauditis tööle juba 2003. aasta sügisel. Maris on kolme lapse ema, kuid selle kõrvalt näpistab ta endale aega ka selleks, et aegajalt metsaradadele orienteeruma põigata.

Tundub, et sügis on hea aeg audiitorite tööle asumiseks, sest ka Jaak Evert tuli sügisel siseauditisse tööle ning aasta siis oli 2005. Jaak mängib vabal ajal bridži ja laulab PRIA segakooris „Solanum“, keda oli näha ka selleaastasel laulupeol.

Mina, Kärt Vahtra, olen samuti siseauditis tööl 2005. aastast, kuid tööle asusin hoopis kevadel. Meie Marise ja Jaaguga oleme kõik majandusharidusega inimesed. Mind võib lisaks PRIA-le kohata suvistel nädalavahetustel mõnel spordivõistlusel sportlasi raja ääres mootorrattaga turvamas või teistele mootorratturitele kuskil sõiduplatsil oma kogemusi edasi andmas.

Siseaudiitori sertifikaat on meist ainult Margusel, kelle teadmised said kinnituse eelmisel sügisel

läbitud CGAP eksamil. Ka Marisel ja Kärdil on plaanis lähema aasta jooksul CGAP eksami sooritamine. Ka CIA ja CISA sertifikaadi omandamine on jutuks olnud, kuid las need jääda esialgu veel tulevikku.

Osakonna õigused ja kohustused seoses ülejäänud PRIA-ga on kirjeldatud osakonna põhimääruses ning siseauditeerimise sise-eeskirjas. Lisaks audititele viime läbi ka konsultatsioone ning oma tööga kogunenud teadmisi ja kogemusi anname kaastöötajatele edasi sisekoolituste kaudu.

Euroopa Komisjoni poolt on meile ette kirjutatud, et olulisi valdkondi peame auditeerima iga viie aasta tagant ning meie jaoks on valdkonnaks iga toetusmeede.

Erinevaid toetusmeetmeid on meil umbes 80 ning need moodustavadki suurema osa auditi universumist. Lisaks on meil veel vahetevahel vajadus horisontaalsete mitut meedet hõlmavate auditite ning tulemusauditite järele.

Ka on meie auditi universumis infoturbesüsteemi siseauditid, mida tuleb ISO27001 standardi kohaselt läbi viia vähemalt kord aastas. Standardi rakendamine on jällegi kohustuslik Euroopa Komisjoni poolsetest regulatsioonidest.

Kord aastas lepitakse lähtuvalt viie aasta plaanist ja riskide hindamise tulemustest kokku aasta tööplaan. Aasta tööplaaniga kinnitatud auditeid viime läbi oma osakonna käsiraamatu järgi.

Kogu töö üle teostame erinevates auditi etappides – enne kava auditeeritavale saatmist, enne aruande projekti saatmist ning enne lõpparuande kinnitamist – kvaliteedikontrolli, millega tagada auditi eesmärkidele ja IIA standarditele vastavus. Ka aasta tööplaani

täitmise üle teeme tulemuste hindamist ja kvaliteedikontrolli.

Esimene siseauditi osakonna sisemine hindamine koos välise valideerimisega ekspertide poolt toimus 2008. aasta lõpus ja 2009. aasta alguses. Välisteks hindajateks olid siis Rahandusministeeriumist Heli Jalakas ja toona veel seal töötanud Helen Anijalg (Petrov). Minu jaoks toimus peale välist hindamist oluline kvalitatiivne hüpe meie töös ja kõige olulisem muudatus oli see, et hakkasime auditi erinevaid etappe selgemini piiritlema. Lisaks oli tööalaselt silmi avardav vestelda Heli ja Heleniga, kes pealegi on muidu ka väga mõnusad jutukaaslased.

Sisemist hindamist oleme peale seda teinud pea igal aastal, kuid välise hindamise vajadus tekkis jällegi sel aastal. Ka seekord olid kolleegid Rahandusministeeriumist nõus sisemise hindamise ülevaatamise enda õlule võtma. Praeguseks on hindamine lõppenud ning võime jälle uhkusega kasutada aruandes fraasi: „Audit on läbi viidud kooskõlas rahvusvaheliselt tunnustatud siseauditi (IIA) standarditega“.

**Siseauditi kvaliteedi
välishindamine täidesaatva
riigivõimu asutustes ning riigi
enamosalusega äriühingutes**

Autor: Triin Vahi, ESAÜ üliõpilasliige

2014. aasta suvel kaitses ESAÜ üliõpilasliige Triin Vahi oma magistritöö teemal „Siseauditi kvaliteedi välishindamine täidesaatva riigivõimu asutustes ning riigi enamosalusega äriühingutes“. Juhendajaks oli ESAÜ liige ja TTÜ lektor Ivi Maspanov.

Magistritöös käsitleti siseauditi kvaliteedi välishindamist ministeeriumites ja nende allasutustes ning riigi enamosalusega äriühingutes. Eesmärgiks oli välja selgitada probleemsed standardid ning teha ettepanekuid, millele tähelepanu pöörata enne siseauditi kvaliteedi välishindamist, täidesaatva riigivõimu asutuste ning riigi enamosalusega äriühingute siseauditi osakondadele.

Selleks, et täita püstitatud eesmärki, kirjeldati magistritöös sisekontrolli, siseauditi ja siseauditi kvaliteedihindamise olemust. Samuti selgitati välja probleemsed standardid, mille täitmise osas

esines kõige enam probleemseid kohti, ministeeriumites ja nende allasutustes ja riigi enamosalusega äriühingutes. Lisaks võrreldi magistritöö raames probleemseid standardeid

ministeeriumites ja nende allasutustes 2011. aasta ning 2014. aasta seisuga. Võrdluse tulemusena selgusid standardid, mis on jätkuvalt probleemsed, kuid oli standardeid, mille täitmise osas on tulemused paranenud.

Magistritöös toodi välja 2011. aasta kõige probleemsemad standardid 1000 (eesmärk, õigused, kohustused ja vastutus), 1010 (siseauditeerimise definitsiooni, eetikakoodeksi ja standardite tunnustamine põhimääruses), 2040 (poliitika ja protseduurid), 2340 (järelevalve teostamine töö üle), 2500 (seire teostamine) ja 1300 (kvaliteedi tagamise ja täiustamise programm). Võrreldes 2011 aasta tulemusi 2014. aasta tulemustega on kõik nimetatud standardid jätkuvalt probleemsed. 2014. aastal olid kõige probleemsemateks standardid 2040 ja 1310.

Autori arvates muutus 2040 kõige probleemsemaks, kuna jätkuvalt esineb puudusi siseauditi osakonna töökorras, sise-eeskirjas ja käsiraamatus, mis ei sisalda kõiki siseauditi põhimõtteid.

Rahandusministeeriumi finantskontrolli osakonna I auditi talituse juhi arvates on standard 2040 kõige probleemsem, kuna asutustel on protseduurid olemas, aga ei ole täielikud. Standard 1310 on muutunud probleemsemaks, kuna siseauditi osakonnad ei ole rakendanud kõiki kvaliteedi tagamise ja täiustamise programmist tulenevaid nõudeid.

Standardid 1000 ja 1010 olid 2014. aastal ikkagi probleemsed (osalist vastavust 56%), kuid võrreldes 2011. aastaga (osalist vastavust 58%) on probleemsus paranenud. Autori arvates on siseauditi osakondade tegevuse vastavus standarditele 1000 ja 1010 paranenud, kuna on üle

vaadatud ja täiustatud siseauditi osakondade põhimääruseid, et see sisaldaks kõiki nimetatud standarditest tulenevaid nõudeid.

Samuti on 2014. aastal üheks probleemsemaks muutunud standardid 1311 (sisemine hindamine) ja 2000 (siseauditi üksuse juhtimine), mis 2011. aasta seisuga kõige probleemsemate hulka ei kuulunud. Autori arvates on standard 1311 muutnud probleemsemaks, kuna siseauditi osakonnad on küll enesehindamisi läbi viinud, kuid enesehindamised ei ole hõlmanud kõiki siseauditi funktsiooni elemente. Standard 2000 on muutunud probleemsemaks, kuna üldiselt on esinenud rohkem puuduseid standardites 2010-2060, mis hõlmavad üldiselt siseauditi osakonna juhtimist.

Täidesaatva riigivõimu asutuste siseauditeerimise üldeeskirja kohaselt peavad kõik ministeeriumid ja nende allasutused 4. oktoobriks 2014. a läbi viima siseauditi osakondades kvaliteedi välishindamised.

Võrdluse tulemusena võib järeldada, et üksikute standardite osas on vastavus paranenud, kuid enamjaolt mitte. Valdav osa standarditest, mis olid 2011. aastal probleemsed, on 2014. aasta seisuga samuti probleemsed. Kuna valdav enamus standarditest on 2014. aasta seisuga probleemsed, siis võib järeldada, et kas ei ole aru saadud standarditest tulenevatest nõuetest või lihtsalt eiratakse standarditest tulenevate nõuete täitmist. Standarditest tulenevate nõuete eiramise põhjuseks võib olla see, et kuni 4. oktoobrini 2012. a ei olnud ühtegi kohustavat õigusakti, mille kohaselt oleksid ministeeriumite ja nende allasutuste siseauditi osakonnad pidanud läbi viima kvaliteedi välishindamisi.

Täidesaatva riigivõimu asutuste siseauditeerimise üldeeskirja kohaselt peavad kõik ministeeriumid ja nende allasutused 4. oktoobriks 2014. a läbi viima siseauditi osakondades kvaliteedi välishindamised. Kuna seisuga 1. mai 2014. a on vaid neli ministeeriumit läbi viinud kvaliteedi välishindamise, siis on ilmselge, et üldeeskirjast tulenevaid kvaliteedi välishindamisi ei jõuta tähtajaks läbi viia. Autori arvates võiks Rahandusministeerium nimetatud asjaolu arvestades pikendada üldeeskirjast tulenevat tähtaega kuni kaks aastat.

Magistritöö raames käsitleti lisaks ministeeriumite ja nende allasutustele probleemseid standardeid riigi enamosalusega äriühingutes. Riigi enamosalusega äriühingud on avaliku sektori ühingud ning seeläbi avaliku huvi üksused.

Magistritöö raames läbi viidud uuringust selgus, et Riigivaraseadusest tulenevalt on 32-st riigi enamosalusega äriühingust siseauditi üksus vaid seitsmel. Vaid kaks riigi enamosalusega äriühingu siseauditi osakonda on läbi viinud

kvaliteedi välishindamist, mida on kriitiliselt vähe. Kuna riigi enamosalusega äriühingud on avaliku huvi objektideks, võiksid nimetatud äriühingute siseauditi osakonnad läbi viia kvaliteedi välishindamisi, et parandada finantsaruandluse ja majandusarvestuse kvaliteeti. Samuti muudab siseauditi kvaliteedi hindamine finantsaruandluse ja majandusarvestuse läbipaistvaks ja usaldusväärseks juhtkonna ning avalikkuse jaoks.

Siseauditi rakendamine täidesaatva riigivõimu asutustes ja riigi enamosalusega äriühingutes annab nimetatud organisatsioonide juhtkondadele kindlustunde, et organisatsiooni tegevus on vastavuses kehtivate õigusaktide ja muude regulatsioonidega, organisatsiooni sisekontrollisüsteem toimib korrapäraselt ja tõhusalt, finantsaruandluse ja majandusarvestuse osas teostatakse järelevalvet ning liigutakse õiges suunas riskijuhtimise seisukohast. Sellest tulenevalt on oluline pidevalt hinnata siseauditi kvaliteeti sõltumatu välishindaja poolt ning rakendada soovitusi seoses probleemsete standarditega. Siseauditi areng Eestis ei ole olnud piisav ning autori arvates võib loota, et pikemas perspektiivis, kui on pidevalt läbi viidud siseauditi kvaliteedi välishindamisi, probleemsete standardite arv väheneb ning siseauditi osakondade tegevus on vastavuses siseauditeerimise definitsiooni, eetikakoodeksi ja standarditega.